

Serwis
Prawo i Zdrowie

Prawo ochrony zdrowia w pytaniach i odpowiedziach

Zawody medyczne

Małgorzata Brzozowska-Kruczek

ABC

a Wolters Kluwer business

Prawo ochrony zdrowia w pytaniach i odpowiedziach

Zawody medyczne

wyboru dokonała
Małgorzata Brzozowska-Kruczek

ABC

a Wolters Kluwer business

Warszawa 2013

Stan prawny na 29 grudnia 2012 r.

Redaktor serii

Alicja Plichta

Wydawca

Izabella Małecka

Redaktor prowadzący

Marzena Molatta

Opracowanie redakcyjne

Anna Krzesz

Autorzy odpowiedzi na pytania:

Adam Bartosiewicz – 38, 39, 40, 41, 162

Dobrawa Biadun – 81, 84, 88, 90, 105, 106, 147, 149

Marta Bogusiak (współautorstwo) – 75

Alicja Brzezińska – 31, 32, 37, 46, 51, 52, 53, 55, 56, 57, 58, 60, 63, 66, 67, 70, 71, 72, 73,
80, 107, 108, 110, 111, 112, 115, 118, 129, 132, 150, 154, 155, 158, 161, 164

Małgorzata Brzozowska-Kruczek – 2, 3, 4, 6, 7, 14, 20, 21, 27, 34, 35, 36, 42, 43, 48, 74,
76, 78, 94, 96, 97, 99, 100, 101, 102, 104, 109, 114, 116, 117, 119, 120, 151

Katarzyna Fortak-Karasińska (współautorstwo) – 13, 75, 136

Katarzyna Godlewska – 25

Anna Gotkowska – 77, 89, 133, 140

Marta Handzlik – 113, 122, 163

Rafał Janiszewski – 62

Barbara Jaworska-Łuczak – 87, 146

Joanna Kaleta – 45, 143

Dorota Karkowska – 9, 12, 47, 49, 54, 134

Mariusz Kondrat – 22, 85, 86, 91, 92, 95, 103, 144, 148

Katarzyna Lenczowska-Soboń – 8, 19, 44, 124, 125, 128

Daniel Mare – 123, 126, 127, 130, 131, 139

Anna Olińska – 64, 65, 142, 153

Artur Paszkowski – 26, 61

Agnieszka Pietraszewska-Macheta – 23, 93, 156

Anna Podciechowska (współautorstwo) – 13

Monika Rubacha (współautorstwo) – 136

Magdalena Rycak – 160

Magdalena Sender – 1, 121, 145, 152, 165

Agnieszka Sierko – 5, 11, 16, 18, 28, 29, 30, 33, 50, 59, 83, 135, 137, 138, 141, 157

Jędrzej Skrzypczak – 17, 69

Łukasz Sławatyniec – 82, 98

Katarzyna Stodka – 24, 68

Marcin Śliwka – 10

Monika Urbaniak – 15

Radosław Witczak – 79, 159

© Copyright by Wolters Kluwer Polska SA, 2013

ISBN 978-83-264-4122-6

Wydane przez: Wolters Kluwer Polska SA

01-231 Warszawa, ul. Płocka 5a

tel. 22 535 82 00, fax 22 535 81 35

www.wolterskluwer.pl, księgarnia internetowa: www.profinfo.pl

———— SPIS TREŚCI ————

Wykaz skrótów	7
Wprowadzenie	13
Rozdział pierwszy	
Lekarze i lekarze dentyści	17
Rozdział drugi	
Pielęgniarki i położne	79
Rozdział trzeci	
Farmaceuci	132
Rozdział czwarty	
Diagności laboratoryjni	156
Rozdział piąty	
Ratownicy medyczni	177
Rozdział szósty	
Pozostałe zawody medyczne	200

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.c.** – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.)
- KEL** – Kodeks Etyki Lekarskiej (tekst jedn.: obwieszczenie nr 1/04/IV Prezesa Naczelnej Rady Lekarskiej z dnia 2 stycznia 2004 r., Biuletyn Naczelnej Rady Lekarskiej 2004, nr 1(81))
- k.k.** – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)
- Konstytucja RP** – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- k.p.** – ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 z późn. zm.)
- o.w.u.** – ogólne warunki umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, stanowiące załącznik do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 6 maja 2008 r. w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 81, poz. 484)
- pr. atom.** – ustawa z dnia 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 264 z późn. zm.)
- pr. farm.** – ustawa z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne (tekst jedn.: Dz. U. z 2008 r. Nr 45, poz. 271 z późn. zm.)
- r.k.p.** – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 lipca 2011 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od pracowników na poszczególnych rodzajach stanowisk pracy w podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami (Dz. U. Nr 151, poz. 896)
- r.k.r.** – rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie kryteriów i warunków technicznych,

- którym muszą odpowiadać kasy rejestrujące oraz warunków ich stosowania (Dz. U. Nr 212, poz. 1338 z późn. zm.)
- r.m.c.r.** – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 grudnia 2006 r. w sprawie szczegółowego zakresu medycznych czynności ratunkowych, które mogą być podejmowane przez ratownika medycznego (Dz. U. z 2007 r. Nr 4, poz. 33 z późn. zm.)
- r.o.c.n.** – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 lipca 2005 r. w sprawie orzekania o czasowej niezdolności do pracy (Dz. U. Nr 145, poz. 1219)
- r.o.s.o.** – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. Nr 182, poz. 1086)
- r.p.a.** – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 18 października 2002 r. w sprawie podstawowych warunków prowadzenia apteki (Dz. U. Nr 187, poz. 1565)
- r.r.l.** – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 marca 2012 r. w sprawie recept lekarskich (Dz. U. poz. 260)
- r.r.z.d.m.** – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie rodzajów i zakresu dokumentacji medycznej oraz sposobu jej przetwarzania (Dz. U. Nr 252, poz. 1697 z późn. zm.)
- r.s.d.l.** – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 kwietnia 2004 r. w sprawie specjalizacji i uzyskiwania tytułu specjalisty przez diagnostów laboratoryjnych (Dz. U. Nr 126, poz. 1319 z późn. zm.)
- r.s.l.** – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 października 2005 r. w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy dentystów (Dz. U. Nr 213, poz. 1779 z późn. zm.)
- r.s.o.r.** – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 3 listopada 2011 r. w sprawie szpitalnego oddziału ratunkowego (Dz. U. Nr 237, poz. 1420)
- r.s.r.k.** – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 maja 2012 r. w sprawie systemu resortowych kodów identyfikacyjnych oraz szczegółowego sposobu ich nadawania (Dz. U. poz. 594)

-
- r.s.z.** – rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 3 sierpnia 1961 r. w sprawie stwierdzania zgonu i jego przyczyny (Dz. U. Nr 39, poz. 202)
- r.ś.g.o.z.** – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2009 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 139, poz. 1139 z późn. zm.)
- r.ś.p.s.** – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 listopada 2007 r. w sprawie rodzaju i zakresu świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych udzielanych przez pielęgniarkę albo położną samodzielnie bez zlecenia lekarskiego (Dz. U. Nr 210, poz. 1540)
- r.w.b.p.j.** – rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie warunków bezpiecznego stosowania promieniowania jonizującego dla wszystkich rodzajów ekspozycji medycznej (Dz. U. Nr 51, poz. 265 z późn. zm.)
- r.w.d.p.** – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 października 2003 r. w sprawie wykazu dziedzin pielęgniarstwa oraz dziedzin mających zastosowanie w ochronie zdrowia, w których może być prowadzona specjalizacja i kursy kwalifikacyjne, oraz ramowych programów specjalizacji dla pielęgniarek i położnych (Dz. U. Nr 197, poz. 1922 z późn. zm.)
- r.w.p.l.** – rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie wykazu produktów leczniczych, które mogą być doraźnie dostarczane w związku z udzielanym świadczeniem zdrowotnym, oraz wykazu produktów leczniczych wchodzących w skład zestawów przeciwwstrząsowych, ratujących życie (Dz. U. Nr 18, poz. 94)
- r.w.z.l.** – rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 27 lipca 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wystawiania zaświadczeń lekarskich, wzoru zaświadczenia lekarskiego i zaświadczenia lekarskiego wydanego w wyniku kontroli lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 65, poz. 741 z późn. zm.)

- u.c.c.z.** – ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 118, poz. 687 z późn. zm.)
- u.d.l.** – ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o diagnostyce laboratoryjnej (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. Nr 144, poz. 1529 z późn. zm.)
- u.dz.l.** – ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. Nr 112, poz. 654 z późn. zm.)
- u.i.a.** – ustawa z dnia 19 kwietnia 1991 r. o izbach aptekarskich (tekst jedn.: Dz. U. z 2008 r. Nr 136, poz. 856 z późn. zm.)
- u.i.l.** – ustawa z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich (Dz. U. Nr 219, poz. 1708 z późn. zm.)
- u.p.d.o.f.** – ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 361 z późn. zm.)
- u.p.p.** – ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 159 z późn. zm.)
- u.p.s.k.** – ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 r. o publicznej służbie krwi (Dz. U. Nr 106, poz. 681 z późn. zm.)
- u.r.l.** – ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. Nr 122, poz. 696 z późn. zm.)
- u.r.z.s.** – ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.)
- u.s.d.g.** – ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 z późn. zm.)
- u.s.m.p.** – ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. Nr 125, poz. 1317 z późn. zm.)
- ustawa o PRM** – ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. Nr 191, poz. 1410 z późn. zm.)

- ustawa o VAT** – ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054 z późn. zm.)
- u.ś.o.z.** – ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.)
- u.ś.p.** – ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 77, poz. 512 z późn. zm.)
- u.z.l.l.d.** – ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 277, poz. 1634 z późn. zm.)
- u.z.p.p.** – ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. Nr 174, poz. 1039 z późn. zm.)
- u.z.z.z.** – ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. Nr 234, poz. 1570 z późn. zm.)

Inne

- OSNC** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
- OSNKW** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
- OSNP** – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy

WPROWADZENIE

Niniejsze opracowanie zostało przygotowane na podstawie pytań i odpowiedzi dotyczących zawodów medycznych, zawartych w Serwisie Prawo i Zdrowie prowadzonym przez wydawnictwo Wolters Kluwer Polska.

Aktualne przepisy prawne nie zawierają jednoznacznej definicji zawodu medycznego ani nie określają pełnego katalogu tych zawodów.

Definicja zawodu medycznego jest zawarta w art. 2 pkt 2 u.d.z.l. Zgodnie z tym przepisem pod pojęciem osoby wykonującej zawód medyczny należy rozumieć osobę uprawnioną na podstawie odrębnych przepisów do udzielania świadczeń zdrowotnych oraz osobę legitymującą się nabyciem fachowych kwalifikacji do udzielania świadczeń zdrowotnych w określonym zakresie lub w określonej dziedzinie medycyny. Definicja ta ma niewątpliwie zastosowanie na użytek tej ustawy, jednak w literaturze wyrażane są wątpliwości dotyczące możliwości jej stosowania także w sytuacjach nieobjętych przedmiotową ustawą w celu oceny, czy dany zawód jest zawodem medycznym. Nie pogłębiając tych wątpliwości, gdyż nie jest to przedmiotem niniejszego opracowania, na podstawie powyższej definicji można wyróżnić dwie grupy zawodów medycznych.

Do pierwszej z nich należy zaliczyć osoby uprawnione na podstawie odrębnych przepisów do udzielania świadczeń zdrowotnych. W przypadku tych zawodów istotne jest, że dla ich wykonywania konieczne jest nie tylko posiadanie określonych kwalifikacji, potwierdzonych odpowiednimi dokumentami, ale także niezbędne jest uzyskanie uprawnienia do wykonywania danego zawodu zgodnie z przepisami szczególnymi. Do tej grupy zawodów medycznych należy zaliczyć: lekarzy i lekarzy dentystów (poświęcony im jest pierwszy rozdział opracowania), pielęgniarki i położne (pytania i odpowiedzi dotyczące tych zawodów zostały zgromadzone w drugim rozdziale), farmaceutów (trzeci rozdział opracowania dotyczy przede wszystkim aptekarzy, którego to pojęcia ustawodawca używa w odniesieniu do farmaceutów wykonujących zawód w aptece, punkcie aptecznym lub hurtowni farmaceutycznej), diagnostów laboratoryjnych

(zagadnienia dotyczące tego zawodu przedstawiono w rozdziale czwartym niniejszego opracowania). Zawody te nazywane są zawodami zaufania publicznego, tworzą własne samorządy zawodowe, o których mowa w art. 17 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Ustawa zasadnicza w tym przepisie przewiduje bowiem możliwość utworzenia samorządu zawodowego zrzeszającego wszystkie osoby wykonujące dany zawód zaufania publicznego w celu reprezentacji tych osób na zewnątrz oraz sprawowania pieczy nad należytych wykonywaniem przez nie zawodu. Zawody te są także zwane głównymi zawodami medycznymi.

Druga grupa zawodów medycznych, którą można wyróżnić na podstawie definicji zawartej w ustawie o działalności leczniczej, obejmuje natomiast osoby legitymujące się nabyciem fachowych kwalifikacji do udzielania świadczeń zdrowotnych w określonym zakresie lub określonej dziedzinie medycyny. Nie ma jednak przepisów prawnych określających katalog tych zawodów medycznych. Do tej grupy należy przede wszystkim zaliczyć zawód ratownika medycznego, któremu został poświęcony rozdział piąty opracowania. Pytania i odpowiedzi dotyczące zawodów medycznych, w odniesieniu do których brak szczegółowych uregulowań prawnych w zakresie zasad i warunków ich wykonywania, zostały natomiast zamieszczone w ostatnim, szóstym rozdziale.

Jak wspomniano na wstępie, niniejsze opracowanie zostało przygotowane na podstawie pytań i odpowiedzi zawartych w serwisie Prawo i Zdrowie. Po dokonaniu analizy wszystkich pytań i odpowiedzi wybrałam te, które dotyczyły najczęściej pojawiających się problemów lub spraw, które wydają się istotne dla prawidłowego wykonywania danego zawodu medycznego. Są to więc przede wszystkim sprawy związane z zasadami i warunkami wykonywania zawodu. Tematyka pytań i odpowiedzi nie jest oczywiście analogiczna we wszystkich rozdziałach, gdyż różne są problemy i wątpliwości związane z wykonywaniem poszczególnych zawodów medycznych, np. nie dla wszystkich zawodów istnieje ustawy obowiązek uzyskiwania prawa do wykonywania zawodu, przynależności do samorządu zawodowego, udzielania świadczeń zdrowotnych w zakresie wskazanym przez przepisy prawne czy ustawicznego kształcenia podyplomowego.

Moim zamierzeniem było stworzenie opracowania, które pozwoli Czytelnikom na zapoznanie się z istotnymi zagadnieniami dotyczącymi wykonywania poszczególnych zawodów medycznych, wyjaśnienie wątpli-

wości oraz znalezienie rozwiązania konkretnego problemu. Mam nadzieję, że ci, którzy sięgnęli po to opracowanie w celu poszukiwania odpowiedzi na swoje pytania, znajdą odpowiednie, choćby częściowo, rozwiązanie.

Małgorzata Brzozowska-Kruczek

———— Rozdział pierwszy ————

LEKARZE I LEKARZE DENTYŚCI

Zawody lekarza i lekarza dentystry podlegają szczegółowej regulacji prawnej. Podstawowym aktem prawnym określającym zasady i warunki wykonywania tych zawodów jest ustawa o zawodach lekarza i lekarza dentystry.

Wykonywanie zawodu lekarza i lekarza dentystry polega przede wszystkim na udzielaniu świadczeń zdrowotnych. W odniesieniu do lekarza udzielanie świadczeń zdrowotnych obejmuje przede wszystkim badanie stanu zdrowia, rozpoznawanie chorób i zapobieganie im, leczenie i rehabilitację chorych, udzielanie porad lekarskich, a także wydawanie opinii i orzeczeń lekarskich. Wykonywanie zawodu lekarza dentystry polega z kolei na udzielaniu świadczeń zdrowotnych w zakresie chorób zębów, jamy ustnej, części twarzowej czaszki oraz okolic przyległych.

Warunkiem wykonywania obu tych zawodów jest posiadanie odpowiednich kwalifikacji, potwierdzonych stosownymi dokumentami, przy czym zarówno kwalifikacje, jak i dokumenty zostały określone w przedmiotowej ustawie. Do wykonywania zawodu lekarza lub lekarza dentystry konieczne jest także uzyskanie prawa wykonywania zawodu odpowiednio lekarza lub lekarza dentystry, które przyznaje okręgowa rada lekarska. Wraz z przyznaniem prawa wykonywania zawodu okręgowa rada lekarska dokonuje wpisu lekarza lub lekarza dentystry na listę członków okręgowej izby lekarskiej. Wykonywanie tych zawodów związane jest bowiem z obowiązkową przynależnością do samorządu zawodowego lekarzy i lekarzy dentyistów. Sprawy związane z przynależnością do samorządu lekarskiego i odpowiedzialnością zawodową za naruszenie zasad etyki lekarskiej oraz przepisów dotyczących wykonywania zawodu lekarza i lekarza dentyistry określa ustawa o izbach lekarskich.

Obowiązujące przepisy nie wskazują wyraźnie – tak jak ma to miejsce w odniesieniu do zawodów pielęgniarki i położnej – form wykonywania zawodu lekarza i lekarza dentystry. Wyjątek dotyczy praktyk zawodowych, które zostały uregulowane w ustawie o działalności leczniczej. Poza tym lekarze i lekarze dentyści wykonują zawód przede wszystkim na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej w podmiocie leczniczym.

Poza wyżej wymienionymi istnieje wiele innych przepisów, które określają obowiązki lekarzy i lekarzy dentyistów lub też zawierają regulacje, które mają bezpośredni lub pośredni wpływ na wykonywanie tych zawodów, np. ustawa o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta czy ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

1. Jestem lekarką w trakcie stażu podyplomowego. Chciałabym się dowiedzieć, jakie są przepisy regulujące wystawianie przeze mnie recept?

Odpowiedź

Zgodnie z art. 15 ust. 3c u.z.l.l.d. lekarz odbywający staż nie jest uprawniony do wystawiania recept. Przepisy nie przewidują żadnych wyjątków w tym zakresie.

2. Czy można zatrudnić lekarza zaraz po ukończeniu przez niego stażu podyplomowego?

Odpowiedź

Nie ma przeszkód, aby zatrudnić lekarza zaraz po ukończeniu stażu podyplomowego, o ile posiada on prawo wykonywania zawodu. Jeżeli natomiast lekarz posiada ograniczone prawo wykonywania zawodu, to uprawnia go ono tylko do odbywania stażu podyplomowego, tj. wykonywania zawodu związanego z realizacją stażu wyłącznie w miejscu odbywania stażu podyplomowego oraz w sytuacji, gdy lekarz posiadający takie prawo prowadzi prace badawcze w dziedzinie nauk medycznych pod kierunkiem lekarza posiadającego prawo wykonywania zawodu (art. 15 ust. 3b u.z.l.l.d.).

Uzasadnienie

Artykuł 5 ust. 7 u.z.l.l.d. stanowi, że okręgowa rada lekarska przyznaje ograniczone prawo wykonywania zawodu lekarza albo ograniczone prawo wykonywania zawodu lekarza dentystry w celu odbycia stażu podyplomowego na okres nie dłuższy niż 5 lat. Jeżeli w czasie 5 lat od przyznania ograniczonego prawa wykonywania zawodu lekarz nie ukończył stażu podyplomowego, ograniczone prawo wykonywania zawodu wygasa i lekarz musi się o nie ponownie ubiegać w celu ukończenia stażu.

Ponadto ograniczone prawo wykonywania zawodu może być przyznane w celu odbycia tzw. stażu adaptacyjnego albo złożenia testu umiejętności przez lekarza, który uzyskał kwalifikacje do wykonywania zawodu w innym niż Polska państwie członkowskim Unii Europejskiej, ale nie może przedstawić odpowiedniego dokumentu potwierdzającego formalne kwalifikacje lekarza (art. 6 ust. 7 u.z.l.l.d.).

Przepisy art. 15 ust. 3b–3d u.z.l.l.d. wyraźnie wskazują miejsce wykonywania zawodu przez lekarza posiadającego ograniczone prawo wykonywania zawodu oraz czynności, które może on wykonywać, przy tym czynności te muszą być wykonywane pod nadzorem lekarza posiadającego prawo wykonywania zawodu i tytuł specjalisty w określonej dziedzinie medycyny. Lekarz posiadający ograniczone prawo wykonywania zawodu nie może więc samodzielnie wykonywać zawodu i nie może m.in. wystawiać recept oraz wydawać opinii i orzeczeń lekarskich.

Posiadanie ograniczonego prawa wykonywania zawodu nie uprawnia lekarza do wykonywania zawodu w pełnym zakresie, a lekarz posiadający ograniczone prawo wykonywania zawodu nie może być zatrudniony w innym miejscu niż miejsce odbywania stażu podyplomowego.

Uwagi

Należy zauważyć, że obowiązek odbycia stażu podyplomowego jako warunek przyznania prawa wykonywania zawodu lekarza dotyczy jedynie tych lekarzy i lekarzy dentystrów, którzy rozpoczęli studia przed dniem 1 października 2012 r. Osoby, które rozpoczęły studia później, nie będą odbywać stażu podyplomowego, a zamiast tego na szóstym roku studiów na kierunku lekarskim lub piątym roku studiów na kierunku lekarsko-dentystycznym będą mieć praktykę zawodową (praktyczne nauczanie

w dziedzinach klinicznych). Ponadto osoby zobowiązane do odbycia stażu podyplomowego, które nie rozpoczną go najpóźniej z dniem 1 października 2017 r. w przypadku lekarzy lub z dniem 1 października 2016 r. w przypadku lekarzy dentystów, są zwolnione z obowiązku odbycia stażu. Oznacza to, że będą mogły ubiegać się one o przyznanie prawa wykonywania zawodu bez konieczności odbycia stażu podyplomowego (art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 28 kwietnia 2011 r. o zmianie ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty – Dz. U. Nr 113, poz. 658).

3. Czy jest możliwa zmiana specjalizacji odbywanej w trybie rezydentury i jeśli tak, to na jakich zasadach? W szpitalu zaproponowano mi rezydenturę z chorób wewnętrznych i zaoferowano możliwość zmiany tej specjalizacji na rezydenturę z kardiologii (np. za 1–2 lata), kiedy zwolnią się miejsca szkoleniowe. W związku z tym, że nie można równocześnie odbywać dwóch rezydentur, w jaki sposób może być przeprowadzona zamiana jednej specjalizacji na drugą?

Odpowiedź

Ustawa o zawodach lekarza i lekarza dentysty oraz rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy dentystów nie przewidują możliwości zmiany specjalizacji z jednej dziedziny medycyny na inną w trakcie jej odbywania.

Uzasadnienie

Zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy dentystów możliwa jest zmiana miejsca odbywania specjalizacji w przypadku likwidacji jednostki specjalizującej, zaprzestania spełniania przez nią wymagań określonych w § 11 ust. 2 r.s.l. lub w innych szczególnie uzasadnionych przypadkach.

W niektórych przypadkach może ulec zmianie tryb odbywania specjalizacji (np. z rezydentury na inny tryb albo z trybu polegającego na poszerzeniu zajęć programowych dziennych studiów doktoranckich o program specjalizacji na rezydenturę, o czym stanowią przepisy odpowiednio § 17 ust. 8 i ust. 10 pkt 2 r.s.l.). Jednakże wszystkie zmiany, które regulują

przepisy powyższego rozporządzenia, dotyczą zmian dokonywanych w ramach aktualnie odbywanej przez lekarza specjalizacji w jednej dziedzinie medycyny.

Warunkiem rozpoczęcia specjalizacji jest zakwalifikowanie lekarza do odbywania specjalizacji w danej dziedzinie medycyny w jednym z trybów wskazanych w art. 16h u.z.l.l.d. po przeprowadzeniu postępowania kwalifikacyjnego. Do odbywania specjalizacji kwalifikuje się lekarzy w liczbie odpowiadającej liczbie wolnych miejsc przyznanych na dane postępowanie kwalifikacyjne w danej dziedzinie medycyny w danym województwie, w kolejności od najwyższego wyniku uzyskanego w postępowaniu, z wyjątkiem lekarzy niezakwalifikowanych do odbywania specjalizacji w poszczególnych trybach (§ 18 ust. 1 i § 19 ust. 6 r.s.l.).

W tym samym czasie lekarz może odbywać tylko jedną specjalizację (art. 16d u.z.l.l.d.).

Z powyższych przepisów wynika więc, że lekarz nie może odbywać specjalizacji w danej dziedzinie medycyny, jeżeli odbywa już specjalizację w innej. Może to nastąpić dopiero po zakończeniu odbywanego szkolenia specjalizacyjnego, czy to na skutek jego ukończenia, czy też rezygnacji z dalszego odbywania specjalizacji w jej trakcie.

Należy także wskazać na ograniczenia w odbywaniu specjalizacji w ramach rezydentury. Zgodnie z § 17 ust. 9 i 9a r.s.l. lekarz, który odbywał specjalizację w podstawowej lub szczegółowej dziedzinie medycyny w ramach rezydentury, nie może ubiegać się ponownie o odbywanie innej specjalizacji w tym trybie. Jedynie w szczególnie uzasadnionym przypadku spowodowanym stanem zdrowia lekarza minister właściwy do spraw zdrowia może wyrazić zgodę na ponowne ubieganie się przez lekarza o odbywanie specjalizacji w ramach rezydentury w innej podstawowej dziedzinie medycyny.

Ponadto w przypadku odbywania kolejnej specjalizacji jej okres może ulec skróceniu. Lekarz odbywający szkolenie specjalizacyjne w pierwszym roku trwania tego szkolenia, po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika specjalizacji, może wystąpić do dyrektora Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego z wnioskiem o uznanie za równoważne ze zrealizowaniem elementów określonych w programie danej specjalizacji stażu szkoleniowego, obejmującego szkolenie i uczestniczenie w wykonywaniu oraz wykonywanie zabiegów lub procedur medycznych, staży kierunkowych lub kursów szkoleniowych odbytych w kraju lub za granicą

i ewentualne skrócenie okresu odbywanego szkolenia specjalizacyjnego, jeżeli okres od dnia ich ukończenia do dnia rozpoczęcia przez lekarza szkolenia specjalizacyjnego nie jest dłuższy niż 5 lat. Za zgodą ministra zdrowia, w uzasadnionych przypadkach, lekarz może wystąpić z takim wnioskiem w terminie późniejszym (art. 16m ust. 8 i 9 u.z.l.l.d.).

4. Jesteśmy samodzielnym publicznym zakładem opieki zdrowotnej. Zatrudniłmy lekarza – specjalistę pediatrę, który odbywać będzie w naszym szpitalu specjalizację w zakresie onkologii i hematologii dziecięcej w trybie rezydenturkim. Lekarz ten został zatrudniony na oddziale onkologii i hematologii dziecięcej i tam pracuje. W chwili obecnej zaistniała konieczność, aby lekarz ten pracował dwa dni w tygodniu również w poradni hematologicznej dla dzieci. Czy możemy za porozumieniem stron zmienić warunki zatrudnienia lekarza i dopisać, że jego miejscem pracy będzie oddział i poradnia, czy lekarz rezydent powinien odbywać specjalizację tylko na oddziale?

Odpowiedź

Umowa o pracę zwana rezydenturą ma na celu realizację programu specjalizacji. Powierzenie lekarzowi innych czynności do wykonania na podstawie tej umowy, jak również wszelkie zmiany umowy dokonywane w tym celu, nawet za zgodą lekarza, należy uznać za niedopuszczalne.

Uzasadnienie

Lekarz odbywa specjalizację na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, zawartej z jednostką organizacyjną prowadzącą specjalizację na czas określony, w celu doskonalenia zawodowego, obejmującego realizację programu specjalizacji (tzw. rezydentura), o czym stanowi art. 16h ust. 1 u.z.l.l.d. Lekarz odbywa szkolenie specjalizacyjne zgodnie z programem specjalizacji i jest zobowiązany do zrealizowania wszystkich elementów tego programu. Lekarz odbywa specjalizację przez cały okres jej trwania w wymiarze czasu równym czasowi pracy lekarza zatrudnionego w podmiocie leczniczym, który określa art. 93 u.dz.l. Okres, na jaki jest zawierana umowa o pracę, odpowiada okresowi trwa-

nia specjalizacji, a przesłanki i okresy przedłużenia tej umowy wynikają z art. 16l u.z.l.l.d.

Podmiot leczniczy jest zobowiązany zapewnić lekarzowi możliwość zrealizowania programu specjalizacji w pełnym zakresie, na co otrzymuje środki finansowe z budżetu państwa (art. 16j u.z.l.l.d.).

Powyższe uregulowania wskazują, że nie ma prawnej możliwości, aby w ramach zawartej umowy o rezydenturę lekarz wykonywał czynności innego rodzaju, w innym miejscu i czasie niż wynikające z programu specjalizacji, a treść, zakres i okres umowy o rezydenturę ma swoje ramy określone w przepisach powszechnie obowiązujących, uzupełnionych o program specjalizacji w danej dziedzinie medycyny.

Należy jednak zauważyć, że zgodnie z programem specjalizacji w onkologii i hematologii dziecięcej (dostępnym na stronach internetowych Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego) lekarz ma wykonywać czynności zarówno na oddziale onkologii lub hematologii dziecięcej, jak i w poradni onkologii i hematologii dziecięcej, które stanowią miejsce odbywania podstawowego stażu specjalizacyjnego. Jeżeli praca w poradni jest wykonywana zgodnie z tym programem, jest to dopuszczalne.

Powierzenie lekarzowi do wykonywania czynności wykraczających poza umowę o pracę w trybie rezydentury w okresie, gdy powinien on realizować program specjalizacji, należy uznać za niegodne z prawem.

Natomiast wykonywanie przez niego innych czynności zawodowych poza czasem pracy wynikającym z tej umowy należy uznać za dopuszczalne, ale powinno to nastąpić na innej podstawie niż umowa o pracę w trybie rezydentury.

5. Jestem w trakcie rezydentury z chorób wewnętrznych, pracuję na oddziale wewnętrznym szpitala powiatowego. Czy dyżury w ramach rezydentury mogą być odbywane na podstawie umowy o pracę?

Odpowiedź

Lekarz rezydent pełni dyżury medyczne na podstawie umowy o pracę albo na podstawie umowy cywilnoprawnej o pełnienie dyżurów, w zależności od tego, kiedy został zakwalifikowany do odbywania szkolenia specjalizacyjnego.